Vantaan kaupunki 22.10.2020

Asiantuntijalausuntopyyntö hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021/ Mielenterveyspalvelut; Perustason mielenterveyspalveluiden riittävyys ja vahvistaminen, mahdollisuudet hoitojonojen purkamiseen sekä sote-keskusten ja mielenterveystyön kehittäminen

Päihde- ja mielenterveyspalveluiden kommentteja / Hanna Ahokas

Vantaalla perustason mielenterveyspalveluissa toimii terveysasemilla 11 psykiatrista sairaanhoitajaa, joiden vastaanotoilla hoidetaan ajanvarauksellisesti lievää ja keskivaikeaa masennusta, ahdistuneisuushäiriötä ja kohdataan akuutteja kriisejä ja elämäntilanteesta johtuvia ongelmia sekä tehdään arvioita lyhytpsykoterapiaan. Lisäksi opiskeluterveydenhuollossa toimii kaksi psykiatrista sairaanhoitajaa. Lääketieteellinen tuki saadaan terveyskeskuslääkäreiltä. Pitkäaikaispsykoosipotilaiden lääkitys ja sen seuranta on määritelty terveysasemien tehtäväksi.

Psykiatristen sairaanhoitajien lyhytvastaanottoajoille voi hakeutua verkkoajanvarauksen kautta, varata ajan puhelimitse tai tulla lähetteellä. Depressiohoitoa toteutetaan lyhyinä hoitojaksoina ja niihin tullaan lähetteellä. Ongelmana on palveluiden suuri kysyntä, mihin ei voida tarvetta edellyttävällä tavalla vastata. Kaikki avatut ajanvarausajat menevät heti ja on mahdotonta sanoa, kuinka paljon palvelun tarvitsijoita todellisuudessa jää palveluiden ulkopuolelle, koska vain aktiivisimmat tekevät asiasta kirjallisia huomautuksia.

Nykyisen mallin toimivuutta vaikeuttaa lääkäriaikojen saanti tilanteissa, joissa potilas tarvitsee lähetteen jatkohoitoon tai arvion lääkityksestä. Hoitajat kannattelevat potilaita odotusajan, mikä luonnollisesti pitkittää hoitojaksoa tarpeettomasti. Samaa viivettä aiheuttaa ostopalvelulyhytpsykoterapiaan pääsyn hitaus, koska psykoterapeuteista on pulaa.

Tarve lisätä psykiatrista sairaanhoitoa päiväpoliklinikkatoimintaa on tunnistettu. Mikäli tähän suoravastaanottotoimintaan siirrettäisiin nykyistä henkilökuntaa, kasvaisi vastaavasti jonotusajat ajanvarausajoille. Erillisen resurssin lisääminen ilman ajanvarausta tapahtuvaan hoitoon päiväpoliklinikoille saattaisi kuitenkin helpottaa hoidon saannin oikea-aikaisuutta, kattavuutta ja ennen kaikkea tuoda palvelut helposti saataville yhä lähemmäs kuntalaisia. Osa asiakkaista voisi hyötyä ryhmämuotoisesta hoidosta, joita Vantaalla tullaan lähiaikoina lisäämään ja monipuolistamaan lähitulevaisuudessa omana toimintana ja yhdessä muun palveluverkon kanssa. Lisäksi on tarvetta sähköisen kiireettömän hoidon tarpeen arvioinnin ja puhelinpalvelun laajentamiselle, mihin tarvitaan myös lisää hoitajaresurssia.

Terveysasemille tulisi kehittää palveluita vakaassa hoitovaiheessa oleville pitkäaikaispsykoosipotilaille, jotka palautetaan erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon. Perustasolla tarvitaan lääkäri-hoitajapari, jotka vastaavat näistä potilaista: Lääkäri vastaa lääkityksen oikeasta tasosta ja laboratoriolähetteen laatimisesta ja hoitaja vastaa, että potilas käy laboratoriossa, syö lääkityksen oikein ja tapaa potilaat 3-4 kk:n välein.

Oppivelvollisuuden laajentaminen, kansallisen mielenterveysstrategian tuomat velvoitteet perusterveydenhuollolle ja vaade lisätä yhteistyötä vankilasta vapautuvien palveluita päihde- ja mielenterveyspalveluissa tuovat omat haasteensa nykyisten resurssien riittävyydelle. Lisäksi on syytä tuoda esille Vantaan maahanmuuttajien suuri ja yhä kasvava osuus mielenterveyspalveluiden käyttäjinä.

Kohderyhmässä on nähtävissä hoitovajetta ja työntekijöillä osaamisvajetta, mikä tulisi huomioida myös resurssitarpeissa.

Hanna Ahokas
Palvelupäällikkö
Päihde- ja mielenterveyspalvelut
Vantaan kaupunki
Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala/ Terveyspalvelut
Kielotie 7 A 01300 Vantaa
puh. 040 7165140
hanna.ahokas@vantaa.fi